

.....
kod pracy ucznia

.....
pieczętka nagłówkowa szkoły

KONKURS Z JĘZYKA POLSKIEGO
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
ETAP SZKOLNY

Drogi Uczniu,

witaj na I etapie konkursu z języka polskiego. Przeczytaj uważnie instrukcję i postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania.

- Arkusz liczy 12 stron i zawiera 11 zadań.
- Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy Twój test jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś ten fakt Komisji Konkursowej.
- Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
- Odpowiedzi wpisuj czarnym lub niebieskim długopisem bądź piórem.
- Dbaj o czytelność pisma, poprawność językowa i precyzję odpowiedzi.
- Nie używaj korektora.
- Odpowiedzi na pytania zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach w arkuszu konkursowym
- Zapisy w brudnopisie nie będą oceniane i sprawdzane.

Czas pracy:

120 minut

Liczba punktów
możliwych

do uzyskania:

100

Pracuj samodzielnie.

Powodzenia!

Motyw przewodni:

I rozśpiewają się szczęściem

Obłoków jasne poddasza,

Wierzcie albo nie wierzcie:

Dom nasz to miłość nasza.

Feliks Kantyka

Zadanie 1. (0-6)

A) Do części Kazania na Górze należą... (0-2)

- a) Modlitwa *Ojcze nasz* i *Osiem błogosławieństw*
- b) *Przypowieść o domu na skale* i *Przypowieść o minach*
- c) *Zapowiedź upadku miasta* i *Osiem błogosławieństw*
- d) *Przypowieść o domu na skale* i *Przypowieść o przewrotnych rolnikach*

B) Wskaż prawidłowe odpowiedzi. (0-4)

Przypowieść jako gatunek nie była znana w literaturze starożytnej.	prawda	falsz
Istotą przypowieści ewangelicznej jest porównanie (parabola).	prawda	falsz
<i>Przypowieść o domu na skale</i> budowana jest na antytezach (wzajemnym przeciwstawianiu sobie twierdzeń).	prawda	falsz
Jednym z przesłań przypowieści może być wniosek: <i>Budować na skale znaczy liczyć na świadomość, że w trudnych chwilach można zaufać pewnej mocy.</i>	prawda	falsz

Tekst I

Miron Białoszewski

Szare eminencje zachwytu

Jakże się cieszę,

że jesteś niebem i kalejdoskopem,

że masz tyle sztucznych gwiazd,

że tak świecisz w monstrancji jasności,

gdy podnieść twoje wydrążone

pół-globu

dokoła oczu,

pod powietrze.

Jakżeś nieprzecedzona w bogactwie,
łyżko durszlakowa!

Piec też jest piękny:

ma kafle i szpary,

może być siwy,

srebrny,

szary – aż senny...

a szczególnie kiedy

tasuje błyski

albo gdy zachodzi

i całym rytmem swych niedokładności

w dzwonach palonych

polanych biało

wpływa w żywioły

obleczeń monumentalnych.

(Miron Białoszewski, *Szare eminencje zachwyty*, [w:] tegoż, *Wiersze*, Państwowy Instytut Wydawniczy 1976, s. 43.)

Zadanie 2. (0-8) Przeczytaj uważnie wiersz Mirona Białoszewskiego. Odpowiedz na następujące pytania:

a) Co oznacza frazeologizm „szara eminencja”? (0-2)

.....
.....
.....

b) Do czego Miron Białoszewski odniósł słowo „eminencja” i jakie dzięki temu stworzył nowe znaczenia? (0-4)

.....
.....
.....

c) Określ funkcje instrumentacji głoskowej w tekście. (0-2)

.....
.....
.....

Zadanie 3. (0-4) Na jednej ze stron internetowych toczy się dyskusja o tym, czy *Dziewczyna z pomarańczami* Josteina Gaardera powinna zostać uwzględniona w kanonie lektur szkolnych. Zabierz głos w dyskusji. Napisz komentarz, w którym przedstawisz swoje stanowisko i poprzysz je dwoma argumentami.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0-4) Podaj imiona i nazwiska autorów oraz tytuły utworów, z których pochodzą przytoczone fragmenty.

Ja, Panie, niechaj mieszkam w tym gniaździe ojczystym,
A Ty mię zdrowiem opatrz i sumnieniem czystym,
Pożywieniem ućciwym, ludzką życzliwością,
Obyczajmi znośnymi, nieprzykrą starością.

.....

Kot się pod murem przeciąga leniwo,
Na rogu człowiek rozmawia z człowiekiem...
Znowu w sklepiku zjawi się pieczywo
I znów zabręczą rano bańki z mlekiem.

Przejdą dni ciężkie klęski i rozgromu
I zapomnimy o ranach i szkodach...
Będziemy znowu mieszkać w swoim domu,
Będziemy stąpać po swych własnych schodach.

.....

Tekst II

Bolesław Leśmian

Urszula Kochanowska

Gdy po śmierci w niebiosów przybyłam pustkowie,
Bóg długo patrzył na mnie i głaskał po głowie.

— „Zbliź się do mnie, Urszulo! Poglądasz, jak żywa...
Zrobię dla cię, co zechcesz, byś była szczęśliwa”.

— „Zrób tak, Boże — szepnęłam — by w nieb Twoich krasie
Wszystko było tak samo, jak tam — w Czarnolasie!” —

I umilkłam złęczniona i oczy unoszę,
By zbadać, czy się gniewa, że Go o to proszę?

Uśmiechnął się i skinął — i wnet z Bożej łaski
Powstał dom kubek w kubek, jak nasz — Czarnolaski.

I sprzęty i donice rozkwitłego zieleń
Tak podobne, aż oczom straszno od wesela!

I rzekł: „Oto są — sprzęty, a oto — donice.
Tylko patrzeć, jak przyjdą stęsknieni rodzice!

I ja, gdy gwiazdy do snu poukładałam w niebie,
Nieraz do drzwi zapukam, by odwiedzić ciebie!”

I odszedł, a ja zaraz krzątam się, jak mogę, —
Więc nakrywam do stołu, omiatam podłogę —

I w suknię najróżowszą ciało przyoblekam
I sen wieczny odpędzam — i czuwam — i czekam...

Już świt pierwszą rozniętą złoci się po ścianie,
Gdy właśnie słyhać kroki i do drzwi pukanie...

Więc zrywam się i biegnę! Wiatr po niebie dzwoni!
Serce w piersi zamiera... Nie!... To — Bóg, nie oni!...

(Bolesław Leśmian, *Urszula Kochanowska*, dostępny <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/napoj-cienisty-urszula-kochanowska.pdf>)

Zadanie 5. (0-13) Przeczytaj uważnie wiersz Bolesława Leśmiana. Odpowiedz na następujące pytania:

A) *Kubek w kubek* to potoczny frazeologizm. Wyjaśnij jego znaczenie. (0-2)

.....
.....

B) Przedstaw dwa inne przykłady frazeologizmów lub przysłów określających identyczne zjawisko. (0-4)

.....
.....

C) *Kubek w kubek* jest przykładem „idiomu”, czyli... (0-2)

.....
.....

D) Czy utwór *Leśmiana* to również tren, lecz dla domu? Uzasadnij swoje stanowisko przy pomocy dwóch argumentów (dwóch zdań złożonych). (0-5)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 6. (0-2) Wybierz z ramki i wpisz w odpowiednie miejsca wyrazy związane z bohaterami tragedii Sofoklesa.

Tyrezjasza	Hajmona	Teb	Ismena	Edypa	Kreona
------------	---------	-----	--------	-------	--------

Antygona była córką..... Jej siostra to..... Kreon był władcą..... i miał syna..... Spełniały się wróżby..... Została nam Eurydyka, czyli żona.....

Zadanie 7. (0-3) Jesteśmy sobie dużo bliżsi, niż nam się wydaje. Co łączyło Antygonę z Kreonem? Wymień cztery cechy/doświadczenia sugerujące podobieństwo postaci.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 8. (0-4) *Jest pewien poziom kulturalny, umożliwiający udział w przeżyciach całego świata i w dorobku przyszłych pokoleń. Jest wreszcie specjalna atmosfera, którą trudno określić, a którą poznaje się tylko po skutkach: poszczególnych członków rodziny łączy mocna więź, dom jest ostoją i otuchą, odwagi, zapewnia spokój.* Aleksander Kamiński

Napisz dedykację, w której rekomendujesz *Kamienie na szaniec*. Dom to słowo-klucz Twojej dedykacji.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0-6) **Marylę i Mateusza zaproszono do telewizji śniadaniowej, by opowiedzieli o wychowywaniu Ani z Zielonego Wzgórza. Napisz fragment dialogu, w którym przedstawiają swoje skuteczne metody.**

Maryla:

.....

.....

.....

.....

.....

Mateusz:

.....

.....

.....

.....

.....

Brudnopis